

Csendélet

A vadonatúj lakás rossz szagú a szivárgó gáztól, ha belép egy idegen, kénytelen befogni az orrát, ők meg észre sem veszik. Idegesítő csend van. Ha az ágyon felsír a gyerek, vagy az ablakon becsörömpöl a villamos, a csend máris bekuporodik az ágy alá, a gáztól viszont úgy megfájdul a fejük, hogy másnapra csak kóvályognak mint a birkák és nem tudják, hogy mi a bajuk.

Az asszony a fürdőszobában mossa a lábát. Hideg vízben. Nincs kedve gyufával, gázcsapokkal bajlódni, inkább didereg. Vékonyka, divatjamúlt ruhája úgy áll rajta, mint ha az égből hajították volna rá. Mellei laposak, nyúzottak. Haja gondozatlan. Mióta itt laknak az új lakótelepen, a lépcsőházi szomszédasszony csavarja néha csigákra szombatonként. Más semmi. Folrásznál soha nem is volt, de régebben a tanyán legalább volt kétfajta sütővasa, azok remek hajbodorítók voltak. Költözködéskor tűntek el valahova. Amikor a barna kismagykendő is elveszett. Enyhén vörös hajfürtjeit kezefejével igazítja ki a homlokából. Bal szeme alatt nagy kék folt éktelekedik.

Az ember ül az ágy szélén a szobában, és vakarja a talpát, a lábfejét, de nem mossa. Általában nem mossa. Nincs különösebb kedve hozzá. Pedig sárga hálóinge tiszta, és nem is olyan régen, legföljebb napokkal előbb, az ágynemű is tiszta lehetett. A lakás nagyjából most is az volna, csak a gáz-szag elviselhetetlen, meg a fürdőszoba egy köpedelem.

Az asszony szennyes flanel-ingbe törli a lábát. A kapcának való ing-rongy nem jó törülköző, hamar átnedvesedik. De nem baj, a törülközőket a szekrényben meg kell kímélni, ki tudja mi lesz. Ezt már nem lehet sokáig bírni. Csizmák, bakancsok sorakoznak a fal mellett. Az ember, amikor lezuhalkodott, kapcákat tergetett rájuk. Aznap használt kapcákat, kiszikkadni. A másik sarokban csendélet. Meszes vödör, meszelőnyél, bokszos doboz, barkácsolt kisbicikli, malterfoltos szövetnadrág egy szögön, lepattogzott zománcú kék bili. A fürdőkádban lekvárfőzőüst, kapa, balta, réges-régi viharkabát, mindenféle rongy. A tükörrel szemközti falon gicscmacska. Egy kép. A szobában, az ágy fölött is van egy kép, szentkép, a költözködés óta amiatt vannak a veszekedések. A gyerek pontosan a Mária kép alatt alszik, az összetolt két ágy közepén. Fenn a falon telt, erotikus szűzanyaarc, lenn a rózsaszínkockás párnán fáradt, sovány, gyerekarc. Sárika. Alszik, mint akire rádobták az álmot. A verekedés alatt még sírdogált, és tegnap meg tegnapelőtt is sírdogált. A dunna nyirkos-szennyes szagát nehezen akarja megszokni, még nehezebben mint az apja részeg szagát. Vissza kívánczna a kiságyba, de költözködéskor eladták. Már nem szeret minden este apuval meg anyuval a nagyágyban aludni. Pedig azelőtt, régen, nagyon-nagyon szeretett.

Az asszony bevágja a fürdőszoba ajtaját. A lépcsőházban megáll valaki a csatánásra. Hadd álljon. Bevágja a konyha ajtaját is. Egy nagy mosófazékre teszi szaradni a csuromvízes inget.

Az ura leakasztja a képet a falról. A szilvakék köpenyes Szűzmária megtántorodik feje fölött. Cifrakeretes mestermunka. Ahogy az asszony belép, odavágja a lába elé.

— Nesze!

Az ember elégedetten mosolyog maga elé. Különös öntudat fénylik az arcán, szinte szemmel követi hangja remegését a csendben. A gyerek nem ébredt fel. Oda-
pislog rá az asszony is, aztán átlépi a képet, az üvegcserepeket, égnek emeli az öklét,
odaáll az ura elé. Szája körül félreismerhetetlen indulatok rángatják az izmokat.
Most félelmetes akar lenni az asszony. Suttogva kérdez, de sokatmondóan villog a
szeme.

— Bántott téged az a kép, oda akarsz ülni a helyére?

Az ember botorkálva hátravánszorog az ágyig, leül, odamutat a kép helyére.

— Mától fogva itt nem lesz semmi pápistaság, meg Szűzmária. Ha hiányzik
neked a kép, mehetsz te is az istenhez panaszrá vasárnap délelőtt, a kismiséen. Itt
reformátusok laknak.

— Megyek is ne félj! — vág közbe az asszony, de a gyerekekkel együtt, nem csi-
nálász belőle tanyasi kálvinistát!

Az ember borszagú böffenéssel készül a kontra-sértésre.

— Tán éhenhalni vinnéd ahhoz az olvasós édesanyádhoz? Rongyos minden
fajtád.

Az asszony megpróbál nyugodtan válaszolni, bár hangján átsüt a gyűlölet.

— Ti talán különbek vagytok? Az a tanyasi bandátok? Sokra mégy azzal a
vasgyárban, hogy tíz éve volt negyven hold földetek! Olyan az egész familiád, mint
a sötét éjszaka. Azért nem haladunk mi sem egyről a kettőre, mert buták vagytok,
mint a...

Az ember felugrik, elkapja felesége vállát, ütne, de az ütésre lendülő keze
megáll a levegőben, eszébe jut, ilyen minimális erőfőlénnyel érdemes-e újrakezdeni
a verekedést? Még mindig fáj a fejbőre, az asszony a hajába szokott csimpszkodni.
Nem üt. Csak megereszti a hangját:

— Elég legyen!

Az asszony ellöki magától.

— Eredj, te!

Az ember nekiesik az ágy végének, s a nagy nyekkenésre felriad a kislány.
Sáríka. Egy pillanatra kinyitja a szemét. Áll egymással szemben az apja meg az
anyja. Ahogy látják rémült tekintetét, leengedik kezüket. A kislány hunyorog egyet,
oldalára fordul, és alszik tovább. Reggel azt hiszi majd, hogy ez ugyanaz a verekedés
volt még, amit végigsírdogált.

Tíz óra van. Lefekvés ideje. Az ember kioltja a gázt a fűtőtestből, az asszony
lekattintja a villanyt. Egyikük a gyerek bal oldalára fekszik, másikuk a jobbra.

A csend kimászik az ágy alól és szétterpeszkedik a szobában. Csak az asszony
feje felett motyog szinte észrevétlenül az ébresztőóra. Mindketten arra figyelnek.
Megszokásból. Az ember megmozdult. Áthajol a gyerek feje fölött, meglöki a fele-
sége vállát.

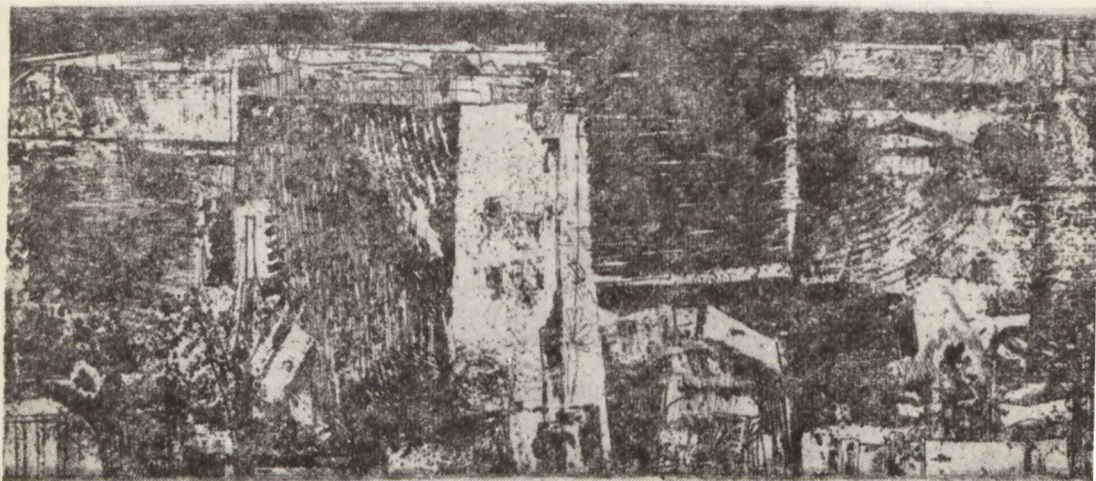
— Hányra húztad fel az órát, Te?

— Fél négyre.

— Ha lekésem miattad az első villamost, agyonütlek. A lusta fajtádat, még
azzal a fél órával is spekulálsz.

Az asszony már nem szól vissza. Arra gondol, hogy ha siet az ember így is elérheti a villamost. Egy félóra meg hajnalban aranyat ér. Még régen, a tanyán sem keltek három órákor, legfeljebb aratás idején. Most azért már csak urak lehetnek ahhoz képest!

Hirtelen megborzongott a háta. Felül, megveregeti a lába körül a dunnát, hogy egyformán melegítsen mindenütt. A gyerek nyugodtan alszik. Az apja már tátott szájjal horkol. Jól be vannak takarózva. Hát akkor, aludni kéne! Ásított egy nagyot, keresztet vetett, óvatosan hanyatt dőlt a párnáján, gyomrán összekulcsolta a kezét. Sőhajtott volna egyet, de mire végére ért, féloldalra billent fejfelé elaludt.

Lőránt János. Rézkarc